

บทบาทของกฎหมายในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์: กรณีศึกษาอุทยาน
แห่งชาติเขาสิบห้าชั้น ต.ขุนซ่อง อ.แก่งหางแมว จ.จันทบุรี*

THE ROLE OF THE LAW IN PROMOTING ECOTOURISM: A CASE STUDY OF KHAO
SIP HA CHAN NATIONAL PARK, KHUN SONG SUBDISTRICT, KAENG HANG MAEO
DISTRICT, CHANTHABURI PROVINCE

วิศิษฐ์ เนียนอง^{1*}, ภัคกร แซ่หาน¹, อนิสมา มานะทน², อลิษา ประสมผล³, สุธล อิงประสาร⁴, ศุนงศ์นุช ศรีวิพันธ์⁵

Visitsak Nueangnong¹, Phakaporn Shaehan¹, Anisa Manaton², Alisa Prasompol³, Suphol Ingrasarn⁴, Sunongnut Sriwiphan⁵

¹คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จันทบุรี ประเทศไทย

¹Faculty of Law, Rambhai Barni Rajabhat University, Chanthaburi, Thailand

²คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ปทุมธานี ประเทศไทย

²Faculty of Law, Rangsit University, Pathum Thani, Thailand

³คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จันทบุรี ประเทศไทย

³Faculty of management sciences, Rambhai Barni Rajabhat University, Chanthaburi, Thailand

⁴นักวิชาการอิสระ จันทบุรี ประเทศไทย

⁴Independent Academic, Chanthaburi, Thailand

⁵นักวิชาการอิสระ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

⁵Independent Academic, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: Visitsak.n@rbru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาความสำคัญของมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และหลักการของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจกับกรอบกฎหมายและวิธีการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน นอกจากนี้ยังศึกษาปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ เพื่อค้นหาวิธีการปรับปรุงและพัฒนาได้

การศึกษาลงทุนจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในอุทยานแห่งชาติและพื้นที่อนุรักษ์พบว่า หากไม่มีการควบคุมที่เหมาะสม การพัฒนาอาจส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การทำลายที่อยู่อาศัยของสัตว์และมลพิษจากกิจกรรมท่องเที่ยว โดยประเด็นสำคัญที่ควรแก้ไขได้แก่ การบังคับใช้กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งยังมีปัญหาทำให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายอย่างต่อเนื่อง การใช้เทคโนโลยีทันสมัยและการมีส่วนร่วมของชุมชนสามารถเสริมประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายได้ การขาดกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตัดสินใจและการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขเพื่อเพิ่มความรับผิดชอบในการอนุรักษ์ นอกจากนี้ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต้องได้รับการควบคุมอย่างเข้มงวดเพื่อไม่ให้กระทบต่อสิ่งแวดล้อม การใช้เทคโนโลยีในการเฝ้าระวังและการร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่นจะช่วยรักษาความสมดุลของระบบนิเวศ การ

ปรับปรุงกฎหมายและการใช้เทคโนโลยีในการเฝ้าระวังจึงเป็นสิ่งสำคัญเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ การเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญในการตรวจสอบ การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการเฝ้าระวัง การเพิ่มงบประมาณในการพัฒนาอุปกรณ์และเครื่องมือ การปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัย และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์, ความสมดุลของระบบนิเวศ, อุทยานแห่งชาติ

Abstract

This study examines the significance of legal measures related to ecotourism by exploring relevant laws' concepts, theories, and principles to understand the legal framework and methods for promoting sustainable tourism. Furthermore, it investigates legal challenges associated with law enforcement in national parks to identify possible improvements and development approaches.

The assessment of the impact of infrastructure development in national parks and conservation areas reveals that, without proper regulation, such development can negatively affect ecosystems and natural resources—for example, by destroying wildlife habitats and causing pollution from tourism activities. Key issues that require resolution include the ineffective enforcement of environmental laws, which continues to allow the degradation of natural resources. The application of modern technology and community participation can enhance law enforcement efficiency. The lack of community involvement in decision-making and natural resource management must also be addressed to foster greater responsibility in conservation efforts. In addition, infrastructure development must be strictly regulated to avoid environmental damage. Technology-based monitoring and collaboration with local communities will help maintain ecological balance. Thus, legal reform and integration of surveillance technologies are crucial for effective and sustainable natural resource conservation.

This study's recommendations include increasing the number of qualified personnel for inspection and monitoring, adopting modern technologies for surveillance, raising budgets for equipment and tools, updating laws to reflect current realities, and promoting local community participation in resource conservation.

Keywords: Ecotourism, Ecological Balance, National Parks

บทนำ

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Ecotourism) เป็นแนวทางในการท่องเที่ยวที่มุ่งหวังให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ โดยเน้นให้เกิดการเคารพและรักษาทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงการสร้างความตระหนักรู้แก่ผู้ท่องเที่ยวถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมในทุกระดับ แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จึงกลายเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านเศรษฐกิจและการส่งเสริมการเรียนรู้ทางธรรมชาติ ซึ่งเป็นที่ยอมรับในระดับโลก และประเทศต่าง ๆ ได้ตระหนักถึงศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในการสร้างประโยชน์ทั้งต่อชุมชนท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อมโดยรวม (Honey, M., 2008) (Mowforth, M., & Munt, I., 2009) ในบริบทของประเทศไทย อุทยานแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่ามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งอุทยานแห่งชาติเขาสิบห้าชั้นในจังหวัดจันทบุรีถือเป็นตัวอย่างที่ดีในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสร้างโอกาสในการเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติให้แก่ประชาชน (Chan, S., 2017) การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ดังกล่าวมีศักยภาพในการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนท้องถิ่นผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดนำเที่ยว การขายสินค้าพื้นบ้าน และการให้บริการที่พัก ซึ่งช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจในท้องถิ่นและสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ (Roe, D., 2001)

แม้ว่าอุทยานแห่งชาติเขาสิบห้าชั้นจะมีศักยภาพสูงในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แต่ยังคงต้องเผชิญกับปัญหาหลายประการ เช่น การบังคับใช้กฎหมายที่ยังไม่เข้มงวดพอ ข้อจำกัดในด้านกฎหมายที่ล้าหลัง และปัญหาทางด้านโครงสร้างพื้นฐานที่ไม่เพียงพอในการรองรับนักท่องเที่ยวจำนวนมาก การพัฒนาอย่างยั่งยืนจึงจำเป็นต้องอาศัยการจัดการที่มีประสิทธิภาพ เช่น การควบคุมจำนวนผู้เข้าชม การบริหารจัดการขยะ และการป้องกันการลักลอบทำลายทรัพยากรธรรมชาติจากกิจกรรมท่องเที่ยว (Miller, G., 2016) การพัฒนาในลักษณะนี้จะช่วยให้การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สามารถเจริญเติบโตได้อย่างยั่งยืนและไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่นผ่านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สามารถสร้างรายได้ที่ยั่งยืนในระยะยาว หากได้รับการสนับสนุนจากทั้งภาครัฐและเอกชนในการวางแผนและดำเนินการที่มีประสิทธิภาพ การสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการพื้นที่อนุรักษ์เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยประกันความยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การมีส่วนร่วมของชุมชนไม่เพียงแต่ช่วยสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ แต่ยังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการพื้นที่อนุรักษ์ (Simmons, D., 1994) นอกจากนี้ การร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนท้องถิ่นจะเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความยั่งยืนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และสามารถจัดการกับความท้าทายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จึงมีความสำคัญในแง่ของการพัฒนาเศรษฐกิจและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยมีบทบาทสำคัญในการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนท้องถิ่นและช่วยส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สามารถเป็นโอกาสที่ยั่งยืนสำหรับชุมชนและสิ่งแวดล้อม แต่การพัฒนาดังกล่าวดังกล่าวต้องอาศัยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ การกำหนดมาตรการในการควบคุมและการร่วมมือจากทุกภาคส่วนเพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นมาและความสำคัญของมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอุทยานแห่งชาติ
2. เพื่อศึกษาประวัติ แนวคิด ทฤษฎี และหลักการของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอุทยานแห่งชาติ
3. เพื่อศึกษาปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอุทยานแห่งชาติทั้งต่างประเทศและประเทศไทย
4. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอุทยานแห่งชาติ
5. เพื่อให้ได้มาซึ่งบทสรุป แนวทาง และข้อเสนอแนะของมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอุทยานแห่งชาติ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของกฎหมายในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาสิบห้าชั้น จังหวัดจันทบุรี โดยใช้วิธีวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ในการรวบรวมข้อมูลจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 รวมถึงกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเอกสารทางวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ การศึกษาในครั้งนี้มุ่งเน้นการทบทวนและวิเคราะห์เนื้อหาของกฎหมายเพื่อระบุจุดแข็ง จุดอ่อน และข้อจำกัดที่ส่งต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยเปรียบเทียบกับแนวทางปฏิบัติที่ดีของประเทศที่ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลทุติยภูมิจากแหล่งต่าง ๆ อาทิ หนังสือ วารสาร วิทยานิพนธ์ งานวิจัย และบทความที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อประเมินผลกระทบของการบังคับใช้กฎหมายที่มีต่อการอนุรักษ์และการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการวิจัย

บทความนี้ได้ศึกษาบทบาทของกฎหมายในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอุทยานแห่งชาติเขาสิบห้าชั้น จังหวัดจันทบุรี โดยเน้นการวิเคราะห์กฎหมายไทยเพื่อหาข้อจำกัด และอุปสรรค และศึกษากฎหมายต่างประเทศเพื่อหาแนวทางการพัฒนาเพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติกับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวให้มีความสอดคล้องและตอบโจทย์ประเด็นปัญหาทั้ง 4 ข้อ โดยสามารถสามารถอธิบายรายละเอียดในแต่ละข้อได้ดังนี้

1. การบังคับใช้กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพ

การบังคับใช้กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพในประเทศไทยเกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมยังคงประสบปัญหาหลายประการ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพที่สำคัญต่อระบบนิเวศของประเทศ แม้ว่าจะมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติแล้ว แต่การบังคับใช้กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เกิดการละเมิดกฎหมายและการทำลายทรัพยากรธรรมชาติอย่างต่อเนื่อง ปัญหานี้ไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเท่านั้น แต่ยังมีผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมในระยะยาว โดยเฉพาะการสูญเสียแหล่งท่องเที่ยวและความหลากหลายทางชีวภาพที่เป็นแหล่งรายได้สำคัญสำหรับชุมชนท้องถิ่นและประเทศ

1.1 วิเคราะห์กฎหมายไทย

การบังคับใช้กฎหมายที่ไม่มีประสิทธิภาพในประเทศไทยถือเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นพื้นฐานของความยั่งยืนของระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ แม้ว่าประเทศไทยจะมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติอยู่หลายฉบับ แต่กฎหมายเหล่านี้กลับไม่สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เกิดการลักลอบใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างต่อเนื่อง และก่อให้เกิดความเสียหายทั้งในมิติด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม ผลกระทบที่เกิดจากการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่มีประสิทธิภาพปรากฏชัดในหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านสิ่งแวดล้อม การบุกรุกทำลายพื้นที่ป่าในเขตอุทยานแห่งชาติและพื้นที่สงวนสัตว์ป่า ส่งผลให้ความหลากหลายทางชีวภาพลดลงอย่างต่อเนื่อง สัตว์ป่าหายาก เช่น เสือ กระต่าย และช้าง กำลังเผชิญกับภาวะเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ อันเนื่องมาจากการสูญเสียถิ่นอาศัยที่เหมาะสม ขณะเดียวกันการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างไม่ยั่งยืน เช่น การตัดไม้เพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ หรือการแผ้วถางป่าเพื่อเกษตรกรรมโดยขาดการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างรอบด้าน ยังส่งผลกระทบต่อแหล่งต้นน้ำและระบบนิเวศโดยรวม

นอกจากนี้ การทำลายทรัพยากรธรรมชาติยังส่งผลกระทบทางเศรษฐกิจอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะในภาคการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ซึ่งพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์เป็นหลัก พื้นที่อุทยานแห่งชาติและพื้นที่อนุรักษ์หลายแห่งในประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญต่อชุมชนท้องถิ่น หากทรัพยากรถูกทำลาย ย่อมส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมและขาดศักยภาพในการสร้างรายได้ ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่โดยตรง รวมทั้งทำให้ประเทศสูญเสียรายได้จากภาคการท่องเที่ยว ในด้านสังคม การสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติยังส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มชุมชนที่อาศัยอยู่ใกล้พื้นที่อุทยานแห่งชาติและพื้นที่อนุรักษ์ ซึ่งพึ่งพิงทรัพยากรเพื่อการดำรงชีวิตทั้งในด้านการเกษตร การประมง และการท่องเที่ยว เมื่อทรัพยากรถูกทำลายหรือเสื่อมโทรมลง ย่อมทำให้ประชาชนขาดแหล่งรายได้ เกิดปัญหาความยากจน และสร้างภาระทางเศรษฐกิจและสังคมที่ยากต่อการแก้ไข กล่าวโดยสรุป การขาดประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายส่งผลให้การคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติของประเทศไทยไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม และนำไปสู่การสูญเสียระบบนิเวศ ความหลากหลายทางชีวภาพ แหล่งท่องเที่ยว และโอกาสทางเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาว ดังนั้น ภาครัฐควรพิจารณาปรับปรุงกระบวนการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้นับสนุนการตรวจสอบและการดำเนินการตามกฎหมาย เพื่อเสริมสร้างความยั่งยืนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศอย่างแท้จริง

1.2 วิเคราะห์กฎหมายต่างประเทศ

การศึกษามาตรการจากกฎหมายของต่างประเทศที่ประสบความสำเร็จในการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สามารถเป็นแนวทางที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาการบังคับใช้กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพในประเทศไทย โดยสามารถนำมาตราการเหล่านี้มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศ เพื่อให้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในประเทศเป็นไปอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ ในบทความนี้จะขอวิเคราะห์กฎหมายจากต่างประเทศที่ประสบความสำเร็จในด้าน การคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยทำการเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นถึง ประสิทธิภาพและความเหมาะสมในการนำมาใช้ในประเทศไทย

1) The National Parks and Wildlife Act 1974 (Australia)

กฎหมายนี้ของออสเตรเลียมีบทบาทสำคัญในการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสัตว์ป่า โดยกำหนดการควบคุมกิจกรรมต่าง ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ เช่น การตั้งแคมป์ การประมง และการเดินป่า กฎหมายนี้เน้นการจัดการและการตรวจสอบพื้นที่อุทยานแห่งชาติและพื้นที่สงวนสัตว์ป่าอย่างต่อเนื่อง พร้อมกับการมีบทลงโทษที่ชัดเจนสำหรับผู้ฝ่าฝืน เพื่อให้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การนำหลักการจากกฎหมายนี้มาปรับใช้ในประเทศไทยอาจเริ่มต้นด้วยการเสริมสร้างบทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติ รวมถึงการใช้มาตรการที่เข้มงวดในการควบคุมกิจกรรมที่อาจส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การท่องเที่ยวและกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ยังต้องมีการกำหนดบทลงโทษที่ชัดเจนสำหรับการละเมิดกฎหมาย เพื่อให้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในประเทศไทยสามารถดำเนินไปได้อย่างยั่งยืน (National Parks and Wildlife Act, 1974)

2) The National Environmental Policy Act (NEPA) 1969 (USA)

กฎหมาย NEPA ของสหรัฐอเมริกาเน้นกระบวนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment: EIA) สำหรับทุกโครงการที่อาจมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม กฎหมายนี้ยังเปิดโอกาสให้ประชาชนและองค์กรที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม เพื่อให้การประเมินผลกระทบมีความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพในการลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น ในประเทศไทย การบังคับใช้กระบวนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) เป็นสิ่งสำคัญในการควบคุมการพัฒนาที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น โครงการพัฒนาพื้นที่อุทยานแห่งชาติหรือพื้นที่ที่มีความสำคัญทางธรรมชาติ การดำเนินโครงการต่าง ๆ ควรผ่านกระบวนการ EIA เพื่อให้การพัฒนาในพื้นที่ธรรมชาติมีความโปร่งใสและไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อมในระยะยาว (The National Environmental Policy Act, 1969)

3) The Wildlife Protection Act 1972 (India)

กฎหมายนี้ของอินเดียมุ่งเน้นการคุ้มครองสัตว์ป่า โดยห้ามการล่าสัตว์ การทำลายที่อยู่อาศัยของสัตว์ และการค้าสัตว์ป่าผิดกฎหมาย กฎหมายนี้มีบทลงโทษที่ชัดเจนสำหรับผู้กระทำผิด ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการปกป้องทรัพยากรธรรมชาติและสัตว์ป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ การนำหลักการจากกฎหมายนี้มาปรับใช้ในประเทศไทยจะช่วยให้การคุ้มครองสัตว์ป่าหายาก และการรักษาที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า โดยการห้ามการล่าสัตว์ และการทำลายที่อยู่อาศัยของสัตว์ รวมถึงการห้ามการค้าสัตว์ป่าผิดกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมายนี้อย่างเข้มงวด จะช่วยปกป้องสัตว์ป่าและความหลากหลายทางชีวภาพในประเทศไทย (Wildlife Protection Act, 1972)

4) European Union Habitats Directive 1992

กฎหมายนี้ของสหภาพยุโรปมุ่งเน้นการรักษาความหลากหลายทางชีวภาพผ่านการสร้างเครือข่ายพื้นที่อนุรักษ์ที่เชื่อมโยงกันในหลายประเทศ เพื่อคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ กฎหมายนี้กำหนดพื้นที่อนุรักษ์ที่สำคัญในการรักษาพันธุ์สัตว์และพืชที่ใกล้สูญพันธุ์ พร้อมทั้งเชื่อมโยงพื้นที่อนุรักษ์เหล่านี้เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์ที่มีประสิทธิภาพ การนำหลักการจากกฎหมายนี้มาปรับใช้ในประเทศไทยจะช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ โดยการสร้างเครือข่ายพื้นที่อนุรักษ์ที่เชื่อมโยงกันทั่วประเทศ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีความสำคัญทางชีวภาพสูง เพื่อให้การอนุรักษ์มีประสิทธิภาพมากขึ้นและสามารถรักษาความหลากหลายทางชีวภาพในประเทศไทยได้อย่างยั่งยืน (European Union Habitats Directive, 1992)

การศึกษากฎหมายที่มีประสิทธิภาพจากต่างประเทศในด้านการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในประเทศไทยได้ โดยการนำหลักการต่าง ๆ มาใช้ในการปรับปรุงกฎหมายในประเทศไทยจะช่วยให้การคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สามารถดำเนินไปได้อย่างยั่งยืน การบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวดและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อมในระยะยาว

2. ข้อจำกัดตามกฎหมายที่ล้าหลัง

การนำหลักการจากกฎหมายต่างประเทศที่มีประสิทธิภาพมาใช้ในประเทศไทยจะช่วยให้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเป็นไปได้อย่างยั่งยืน และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม การศึกษาและการเปรียบเทียบกฎหมายที่ประสบความสำเร็จในประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น ออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป จะช่วยเปิดมุมมองใหม่ในการพัฒนากฎหมายไทยให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมและสังคม รวมถึงการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่สามารถช่วยในการตรวจสอบและปกป้องทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ การปรับปรุงกฎหมายไทยโดยยึดแนวทางจากกฎหมายต่างประเทศจึงเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การควบคุมกิจกรรมที่อาจกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และการสนับสนุนการมีส่วนร่วมจากชุมชนท้องถิ่น ซึ่งทั้งหมดนี้จะทำให้การอนุรักษ์ธรรมชาติและการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในประเทศไทยมีความยั่งยืนและมีประสิทธิภาพมากขึ้นในระยะยาว

2.1 วิเคราะห์กฎหมายไทย

การวิเคราะห์ข้อจำกัดของกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอุทยานแห่งชาติและพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติ เปิดเผยถึงความท้าทายหลายประการในการบังคับใช้กฎหมายที่มีอายุหลายทศวรรษ ซึ่งยังไม่รองรับการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยในปัจจุบัน ตัวอย่างเช่น การใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ อย่างโดรนและระบบตรวจจับภัยพิบัติที่สามารถช่วยในการตรวจสอบสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ กฎหมายบางฉบับ เช่น พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 และพระราชบัญญัติการคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 ไม่ได้ครอบคลุมถึงการใช้เทคโนโลยีเหล่านี้ ซึ่งทำให้การเฝ้าระวังและการตรวจสอบการกระทำผิดในพื้นที่อนุรักษ์ทำได้ยาก นอกจากนี้ ยังมีข้อจำกัดในแง่ของการสนับสนุนจากชุมชนท้องถิ่น แม้ว่ากฎหมายจะระบุถึงการส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ แต่การสนับสนุนทางเศรษฐกิจและผลประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับจากการอนุรักษ์ยังไม่

เพียงพอ ส่งผลให้ชุมชนไม่เห็นความสำคัญหรือไม่มีความสนใจในการเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ของตน การขาดการสนับสนุนทางเศรษฐกิจนี้เป็นอุปสรรคสำคัญในการทำให้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสามารถประสบความสำเร็จได้

กฎหมายบางฉบับ เช่น พระราชบัญญัติการจัดการทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2550 ซึ่งกำหนดแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในประเทศ แต่ก็ยังขาดความยืดหยุ่นในการปรับตัวตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง เช่น ภัยพิบัติจากสภาพอากาศที่เกิดขึ้นบ่อยขึ้นในปัจจุบัน เช่น ภัยแล้งหรือน้ำท่วม ซึ่งมีผลกระทบต่อบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและมลพิษในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ การที่กฎหมายไม่สามารถปรับตัวได้ทันสถานการณ์เหล่านี้ทำให้การจัดการทรัพยากรธรรมชาติในระยะยาวเป็นเรื่องยาก ในด้านการบังคับใช้กฎหมาย พระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการล่าสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปกป้องสัตว์ป่า แต่การใช้วิธีการตรวจสอบที่ล้าสมัย เช่น การเฝ้าระวังแบบดั้งเดิม ทำให้การติดตามและควบคุมการกระทำผิดที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การล่าสัตว์ผิดกฎหมาย การบุกรุกพื้นที่ป่า หรือการใช้สารเคมีที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม เป็นเรื่องที่ทำได้ยากหากไม่ปรับใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย การบังคับใช้กฎหมายที่ขาดการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ จึงทำให้การปกป้องทรัพยากรธรรมชาติไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ สุดท้าย กฎหมายบางฉบับยังขาดมาตรการป้องกันที่รัดกุม โดยเฉพาะในด้านการควบคุมกิจกรรมท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การไม่สามารถควบคุมจำนวนผู้เข้าชมได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือการไม่สามารถควบคุมกิจกรรมที่อาจทำลายทรัพยากรธรรมชาติได้ การไม่สามารถควบคุมกิจกรรมเหล่านี้ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่อุทยานแห่งชาติและพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติเสี่ยงต่อการถูกทำลายจากการท่องเที่ยวที่ไม่รับผิดชอบ การปรับปรุงและพัฒนากฎหมายให้ทันสมัยและสามารถรองรับการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ รวมถึงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากชุมชนท้องถิ่น เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เกิดผลอย่างยั่งยืนในระยะยาว

2.2 วิเคราะห์กฎหมายต่างประเทศ

การวิเคราะห์และเปรียบเทียบกฎหมายจากต่างประเทศในด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอุทยานแห่งชาติ รวมทั้งการนำแนวทางเหล่านี้มาปรับใช้เพื่อแก้ไขปัญหาของข้อจำกัดด้านกฎหมายที่ล้าหลังในประเทศไทยนั้น ถือเป็นหัวข้อที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้การจัดการทรัพยากรธรรมชาติในประเทศไทยสามารถดำเนินไปได้อย่างยั่งยืนและไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในระยะยาว หลายประเทศที่มีการพัฒนาแล้วได้ออกกฎหมายที่สามารถตอบสนองต่อการอนุรักษ์ธรรมชาติและการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในลักษณะที่ยั่งยืน โดยกฎหมายเหล่านี้ไม่ได้เพียงแค่ควบคุมการพัฒนาและใช้ทรัพยากรธรรมชาติ แต่ยังเน้นการร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่น การใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ และการสร้างความตระหนักรู้ในสังคมถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ธรรมชาติ ซึ่งสามารถนำมาเป็นตัวอย่างในการปรับปรุงกฎหมายในประเทศไทยได้

1) The National Parks and Wildlife Act 1974 (Australia)

กฎหมายนี้ของออสเตรเลียมุ่งเน้นการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ โดยมีกลไกที่เปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการใช้พื้นที่ธรรมชาติและการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ กฎหมายนี้ยังสนับสนุนการบริหาร

จัดการอุทยานแห่งชาติอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมการสร้างความรู้ความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมจากชุมชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ต่าง ๆ แนวทางนี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในประเทศไทย โดยการเพิ่มบทบาทของชุมชนในการตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้พื้นที่ธรรมชาติและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (National Parks and Wildlife Act, 1974)

2) The National Environmental Policy Act (NEPA) 1969 (USA)

กฎหมายนี้ของสหรัฐอเมริกาได้กำหนดให้โครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต้องผ่านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment: EIA) ก่อนดำเนินการ ซึ่งเป็นการสร้างระบบการประเมินที่ช่วยให้มั่นใจได้ว่าโครงการต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่ธรรมชาติจะไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง นอกจากนี้ กฎหมาย NEPA ยังเปิดโอกาสให้ประชาชนและองค์กรที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการนั้น ๆ แนวทางนี้สามารถนำมาใช้ในการพัฒนากฎหมายของประเทศไทย เพื่อให้โครงการต่าง ๆ ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติและพื้นที่สำคัญทางธรรมชาติสามารถดำเนินไปได้อย่างยั่งยืนและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม (The National Environmental Policy Act, 1969)

3) The Wilderness Act 1964 (USA)

กฎหมายนี้มีบทบาทสำคัญในการคุ้มครองพื้นที่ป่าธรรมชาติที่ยังคงความบริสุทธิ์และไม่ถูกรบกวนจากกิจกรรมของมนุษย์ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีความสำคัญสูงต่อการอนุรักษ์สัตว์ป่าและพืชพันธุ์ที่ใกล้สูญพันธุ์ กฎหมายนี้ได้กำหนดให้พื้นที่ป่าธรรมชาติที่ได้รับการคุ้มครองจะไม่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาใด ๆ จนกว่าจะได้รับการอนุมัติจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การอนุรักษ์พื้นที่ธรรมชาติเหล่านี้เป็นการปกป้องความหลากหลายทางชีวภาพและการรักษาสมดุลของระบบนิเวศในธรรมชาติ แนวทางนี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการอนุรักษ์ป่าธรรมชาติในประเทศไทย ซึ่งมีความหลากหลายทางชีวภาพสูง และเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าหายากหลายชนิด (The Wilderness Act, 1964)

4) The European Union Habitats Directive 1992 (EU)

กฎหมายนี้มุ่งเน้นการรักษาความหลากหลายทางชีวภาพผ่านการสร้างเครือข่ายพื้นที่อนุรักษ์ที่เชื่อมโยงกันทั่วทั้งยุโรป โดยมีการกำหนดพื้นที่อนุรักษ์ที่สำคัญสำหรับการอนุรักษ์ชนิดพันธุ์ที่ใกล้สูญพันธุ์ และพื้นที่ที่มีความสำคัญทางนิเวศวิทยา กฎหมายนี้มีเป้าหมายเพื่อสร้างการอนุรักษ์ที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืนผ่านการเชื่อมโยงพื้นที่อนุรักษ์ต่าง ๆ แนวทางนี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในประเทศไทยในการสร้างเครือข่ายพื้นที่อนุรักษ์ที่เชื่อมโยงกัน เพื่อให้การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพมีประสิทธิภาพมากขึ้น (European Union Habitats Directive, 1992)

5) The National Trust Act 1907 (UK)

กฎหมายนี้ส่งเสริมการจัดการพื้นที่อนุรักษ์ที่ยั่งยืนและควบคุมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่อนุรักษ์ โดยการกำหนดข้อบังคับในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม กฎหมายนี้ยังส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลและรักษาพื้นที่อนุรักษ์ต่าง ๆ ซึ่งสามารถเป็นตัวอย่างที่ดีในการพัฒนากฎหมายในประเทศไทยที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์ธรรมชาติและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน โดยการสร้างระบบการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ (The National Trust Act, 1970)

การนำหลักการจากกฎหมายต่างประเทศที่มีประสิทธิภาพเหล่านี้มาใช้ในประเทศไทยจะช่วยเสริมสร้าง

การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น พร้อมทั้งส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีความยั่งยืน การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น การใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ และการสร้างความตระหนักรู้ในสังคมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนากฎหมายและนโยบายที่มีความยั่งยืน การยึดหลักการเหล่านี้เป็นต้นแบบในการปรับปรุงกฎหมายและกระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติในประเทศไทยจะช่วยสร้างระบบการอนุรักษ์ธรรมชาติที่ยั่งยืนและไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อมในระยะยาว

3. การขาดกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นภารกิจที่สำคัญและท้าทายในทุกประเทศ โดยเฉพาะในประเทศไทย ซึ่งการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ของตนเองยังคงเป็นปัญหาที่ท้าทาย ระบบกฎหมายของไทยมีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติ แต่ในทางปฏิบัติกลับไม่สามารถเปิดช่องทางให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างเต็มที่ ข้อจำกัดเหล่านี้ไม่เพียงแต่ทำให้เกิดปัญหาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในประเทศไทย แต่ยังส่งผลกระทบต่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ยั่งยืนในระยะยาว

3.1 วิเคราะห์กฎหมายไทย

แม้ว่ากฎหมายของไทย เช่น พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 และพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 จะมีวัตถุประสงค์ในการรักษาความหลากหลายทางชีวภาพและส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ แต่การบังคับใช้กฎหมายและกระบวนการตัดสินใจยังคงอยู่ภายใต้การควบคุมของหน่วยงานรัฐ (พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ, 2562) ซึ่งทำให้ชุมชนท้องถิ่นไม่สามารถมีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ของตนได้ (พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า, 2535) การขาดช่องทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตัดสินใจเป็นปัจจัยสำคัญในการทำให้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืนยิ่งขึ้น แต่ในประเทศไทย กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติส่วนใหญ่ยังคงถูกควบคุมโดยหน่วยงานรัฐ ทำให้ชุมชนท้องถิ่นไม่มีโอกาสในการมีบทบาทในการตัดสินใจเหล่านี้ การขาดการฝึกอบรมและการให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในหลายพื้นที่ยังคงเป็นข้อจำกัด ซึ่งทำให้ชุมชนไม่สามารถตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพในการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ของตน การขาดความรู้และข้อมูลทำให้ชุมชนไม่สามารถมีบทบาทในการอนุรักษ์ได้อย่างเต็มที่ อีกทั้งการขาดการเข้าถึงข้อมูลที่จำเป็นในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติทำให้ชุมชนไม่สามารถเข้าใจผลกระทบจากการใช้ทรัพยากรหรือการอนุรักษ์ได้อย่างถูกต้อง การขาดแคลนทรัพยากรสำหรับการอนุรักษ์ก็ทำให้ชุมชนไม่สามารถดำเนินการอนุรักษ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การขาดการสนับสนุนจากภาครัฐในการสร้างกลไกการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง ทำให้ชุมชนไม่สามารถร่วมมือกับภาครัฐในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างเต็มที่ ผลกระทบจากการขาดกลไกการมีส่วนร่วมทำให้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติไม่ยั่งยืน เนื่องจากชุมชนไม่มีความรู้สึกเป็นเจ้าของหรือรับผิดชอบต่อทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ของตน การขาดการมีส่วนร่วมอาจทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างชุมชนและภาครัฐ ซึ่งส่งผลกระทบต่ออนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืน

3.2 วิเคราะห์กฎหมายต่างประเทศ

การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในหลายประเทศมีความสำคัญอย่างยิ่งในการรักษาความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศต่างๆ ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมของชุมชน

ท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติถือเป็นหนึ่งในกลไกที่สำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งสามารถนำมาเป็นแบบอย่างในการปรับปรุงกฎหมายไทยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยการส่งเสริมบทบาทของชุมชนในการตัดสินใจและการมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน การศึกษามาตรการจากกฎหมายของต่างประเทศในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้แสดงให้เห็นถึงแนวทางที่มีประสิทธิภาพและสามารถนำมาปรับใช้ในประเทศไทยเพื่อให้การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีความยั่งยืนและตอบสนองต่อความต้องการของทั้งชุมชนและสังคมโดยรวม

1) National Parks and Wildlife Act 1974 (Australia)

กฎหมายนี้ของออสเตรเลียได้สร้างกลไกที่ชัดเจนในการให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการอุทยานแห่งชาติและพื้นที่อนุรักษ์ เช่นในกรณีศึกษา อุทยานแห่งชาติ Kakadu เป็นหนึ่งในพื้นที่ที่สำคัญของออสเตรเลียในการอนุรักษ์ธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยชุมชนท้องถิ่นจากกลุ่มชนชาติต่าง ๆ เช่น กลุ่ม Aborigine ได้มีบทบาทสำคัญในการจัดการพื้นที่และกิจกรรมในอุทยานแห่งชาติ Kakadu ตัวอย่างเช่น การร่วมมือในการอนุรักษ์สัตว์ป่าและพืชพันธุ์ท้องถิ่น รวมถึงการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ซึ่งส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยกฎหมายนี้ได้กำหนดมาตรการควบคุมกิจกรรมต่างๆ ที่อาจกระทบต่อระบบนิเวศ เช่น การตั้งแคมป์ การประมง และการเดินป่า โดยชุมชนท้องถิ่นจะมีบทบาทในการกำหนดแนวทางการใช้พื้นที่ธรรมชาติและการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ นอกจากนี้ ยังส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้พื้นที่ที่มีความสำคัญทางธรรมชาติ การนำกลไกนี้มาปรับใช้ในประเทศไทยสามารถเริ่มต้นด้วยการให้ชุมชนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้พื้นที่ในอุทยานแห่งชาติและพื้นที่อนุรักษ์ต่างๆ โดยต้องมีการจัดตั้งคณะกรรมการที่ประกอบด้วยตัวแทนจากชุมชนท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้เชี่ยวชาญในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและกิจกรรมท่องเที่ยวที่ไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพ (National Parks and Wildlife Act, 1974)

2) National Environmental Policy Act (NEPA) 1969 (USA)

กฎหมาย NEPA ของสหรัฐอเมริกาเปิดโอกาสให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากโครงการต่างๆ ซึ่งช่วยให้การตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการมีความรอบคอบและสะท้อนความต้องการของสังคม กฎหมายนี้กำหนดให้ทุกโครงการที่อาจมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต้องผ่านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment: EIA) โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนและองค์กรที่เกี่ยวข้องได้แสดงความคิดเห็นต่อโครงการนั้นๆ ซึ่งทำให้การดำเนินโครงการมีความโปร่งใสและสามารถลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบังคับใช้กระบวนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ในประเทศไทยสามารถช่วยให้การพัฒนาพื้นที่อุทยานแห่งชาติหรือพื้นที่ธรรมชาติอื่นๆ เป็นไปอย่างมีความรับผิดชอบ โดยการเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นและภาคประชาสังคมมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการต่างๆ และการดำเนินการดังกล่าวจะช่วยให้โครงการนั้นๆ ได้รับการพิจารณาในทุกแง่มุมที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงการส่งเสริมให้มีการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับท้องถิ่น (The National Environmental Policy Act, 1969)

3) European Union Habitats Directive 1992

กฎหมาย EU Habitats Directive ส่งเสริมการสร้างเครือข่าย Natura 2000 ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงพื้นที่ธรรมชาติที่สำคัญในหลายประเทศ เพื่อการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการเฝ้าระวังการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นส่วนหนึ่งของกลไกในการอนุรักษ์และส่งเสริมความหลากหลายทางชีวภาพ ตามกรณีศึกษาในสเปน มีการใช้แนวทางจาก EU Habitats Directive ในการจัดการพื้นที่อนุรักษ์ในป่าฝนเมซอนที่มีความสำคัญทั้งในเชิงสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและการรายงานกิจกรรมที่อาจส่งผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ ชุมชนท้องถิ่นจะมีบทบาทสำคัญในการร่วมตรวจสอบและรายงานการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ที่อยู่ภายใต้การคุ้มครอง รวมถึงการร่วมมือกันในการดูแลรักษาพื้นที่เหล่านี้ให้มีความยั่งยืน การสร้างเครือข่ายพื้นที่อนุรักษ์ที่เชื่อมโยงกันในประเทศไทย เช่น การจัดตั้งโครงการพื้นที่อนุรักษ์ที่เชื่อมโยงกันทั่วประเทศ โดยมีบทบาทของชุมชนท้องถิ่นในการเฝ้าระวังและการดูแลรักษาพื้นที่เหล่านี้ การนำหลักการจาก EU Habitats Directive มาใช้ในประเทศไทยจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ พร้อมทั้งส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาพื้นที่ธรรมชาติที่มีความสำคัญ (European Union Habitats Directive, 1992)

4) Wildlife Protection Act 1972 (India)

กฎหมายนี้ของอินเดียห้ามการล่าสัตว์และการทำลายที่อยู่อาศัยของสัตว์ รวมถึงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ โดยการสร้างความร่วมมือระหว่างชุมชนและหน่วยงานภาครัฐในการดูแลรักษาพื้นที่ที่มีความสำคัญทางชีวภาพ การห้ามการล่าสัตว์และการทำลายที่อยู่อาศัยของสัตว์ในประเทศไทยสามารถนำมาใช้เพื่อปกป้องสัตว์ป่าหายากที่มีความสำคัญต่อระบบนิเวศ การสร้างบทลงโทษที่ชัดเจนสำหรับผู้ละเมิดจะช่วยให้การอนุรักษ์สัตว์ป่ามีความเข้มแข็งขึ้น นอกจากนี้ยังควรมีการสนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นมีบทบาทในการฟื้นฟูและดูแลรักษาที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าหมายถึงการสร้างความร่วมมือระหว่างชุมชนและภาครัฐในการอนุรักษ์ (Wildlife Protection Act, 1972)

5) The National Trust Act 1907 (UK)

กฎหมายนี้ของสหราชอาณาจักรสนับสนุนการอนุรักษ์พื้นที่ธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรม โดยมอบหมายให้ชุมชนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการฟื้นฟูพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากกิจกรรมมนุษย์ กฎหมายนี้เน้นการอนุรักษ์พื้นที่ที่มีความสำคัญทั้งในด้านธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรม โดยการทำงานร่วมกับชุมชนท้องถิ่นเพื่อให้การอนุรักษ์นั้นมีความยั่งยืนการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและชุมชนท้องถิ่นในการฟื้นฟูพื้นที่ธรรมชาติที่ได้รับผลกระทบจากกิจกรรมมนุษย์สามารถนำมาใช้ในประเทศไทยได้ โดยการสนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นมีบทบาทในการอนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ทางธรรมชาติที่สำคัญ การมอบหมายหน้าที่ในการดูแลรักษาพื้นที่เหล่านี้ให้กับชุมชนจะช่วยเพิ่มความยั่งยืนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (The National Trust Act, 1970)

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นกลไกที่สำคัญในการสร้างความยั่งยืนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ โดยการนำแนวทางจากต่างประเทศมาปรับใช้ในประเทศไทยจะ ช่วยเสริมสร้างกลไกที่มีประสิทธิภาพในการอนุรักษ์

ทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสามารถพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้เติบโตอย่างยั่งยืน

4. ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในอุทยานแห่งชาติและพื้นที่อนุรักษ์ของประเทศไทยจำเป็นต้องได้รับการควบคุมอย่างรอบคอบเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศในพื้นที่ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน เส้นทางเดินเท้า และศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ต้องคำนึงถึงหลักการอนุรักษ์ธรรมชาติและการรักษาความสมดุลของระบบนิเวศ เพื่อให้การท่องเที่ยวสามารถดำเนินไปได้อย่างยั่งยืนและไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม

4.1. วิเคราะห์กฎหมายไทย

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่อนุรักษ์ต้องคำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอุทยานแห่งชาติ ซึ่งมีความสำคัญในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น เส้นทางเดินเท้า จุดชมวิว หรือศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ควรพิจารณาอย่างรอบคอบ เพื่อไม่ให้กระทบต่อเส้นทางการเคลื่อนย้ายของสัตว์ป่าหรือพืชพันธุ์ที่มีความสำคัญต่อระบบนิเวศในพื้นที่นั้น ๆ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 และพระราชบัญญัติการคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 มีบทบาทในการควบคุมการใช้พื้นที่และการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้เป็นไปตามหลักการอนุรักษ์ นอกจากนี้ การควบคุมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ก็เป็นสิ่งสำคัญ โดยการจำกัดจำนวนผู้เข้าชมในแต่ละวันและการกำหนดกิจกรรมที่สามารถทำได้ เช่น การเดินป่า การตั้งแคมป์ หรือการท่องเที่ยวทางน้ำ ช่วยลดผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่อาจทำลายทรัพยากรธรรมชาติ การควบคุมกิจกรรมต่าง ๆ จะช่วยรักษาความสมดุลในระบบนิเวศให้คงอยู่ และส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในอุทยานแห่งชาตินั้นต้องคำนึงถึงการใช้วัสดุก่อสร้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การจัดการขยะ และการใช้พลังงานจากแหล่งทดแทน เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ เพื่อลดการกระทบต่อธรรมชาติ นอกจากนี้ยังสามารถใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น โดรนและระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) เพื่อเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและลดผลกระทบจากการท่องเที่ยว อีกทั้งยังช่วยในการตัดสินใจและการวางแผนการพัฒนาที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในพื้นที่อนุรักษ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.2. วิเคราะห์กฎหมายต่างประเทศ

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่อนุรักษ์ถือเป็นหนึ่งในประเด็นสำคัญที่หลายประเทศให้ความสำคัญ เนื่องจากการพัฒนานั้นสามารถมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพได้ หากไม่มีการควบคุมที่เหมาะสม ดังนั้น หลายประเทศจึงได้ออกกฎหมายที่มุ่งเน้นการจัดการกับปัญหาดังกล่าว โดยการควบคุมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ธรรมชาติที่มีความอ่อนไหวทางสิ่งแวดล้อม และการกำหนดกรอบการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) เพื่อให้การพัฒนาเหล่านั้นสามารถดำเนินไปได้อย่างยั่งยืน โดยไม่ทำลายระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพที่สำคัญ การศึกษาและการนำกฎหมายเหล่านี้มาปรับใช้ในประเทศไทยสามารถช่วยเสริมสร้างแนวทางการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่อนุรักษ์ที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

กฎหมายนี้ของออสเตรเลียมุ่งเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ยั่งยืนในพื้นที่อุทยานแห่งชาติและพื้นที่อนุรักษ์ เพื่อรองรับการท่องเที่ยวโดยไม่กระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศที่สำคัญ กฎหมายนี้ได้กำหนดการควบคุมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การสร้างเส้นทางเดินป่าและที่พักแรมในอุทยานแห่งชาติ และการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment: EIA) ก่อนการอนุมัติให้ดำเนินการ ในประเทศไทย การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่อุทยานแห่งชาติและพื้นที่ธรรมชาติที่มีความสำคัญควรมีการกำหนดกระบวนการที่เข้มงวดในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมก่อนการอนุมัติให้ดำเนินการ เพื่อให้แน่ใจว่าการพัฒนาที่เกิดขึ้นจะไม่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศที่สำคัญและไม่ทำลายความหลากหลายทางชีวภาพ ตัวอย่างเช่น การสร้างที่พักแรม หรือเส้นทางเดินป่าในอุทยานแห่งชาติ ควรมีการพิจารณาผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างละเอียดถี่ถ้วน (National Parks and Wildlife Act, 1974)

2) The National Environmental Policy Act (NEPA) 1969 (USA)

กฎหมาย NEPA ของสหรัฐอเมริกาได้กำหนดให้ทุกโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต้องผ่านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ก่อนการดำเนินโครงการ ซึ่งการเปิดเผยข้อมูลผลกระทบต่อสาธารณะจะช่วยให้กระบวนการพัฒนามีความโปร่งใสและช่วยให้ประชาชนและองค์กรที่เกี่ยวข้องสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี การประเมินผลกระทบนี้เป็นการช่วยให้โครงการต่าง ๆ สามารถพัฒนาได้ในลักษณะที่ไม่ทำลายธรรมชาติและไม่กระทบต่อระบบนิเวศที่สำคัญ การนำกระบวนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) มาประยุกต์ใช้ในประเทศไทยจะช่วยเสริมสร้างความโปร่งใสในกระบวนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนและชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น การสร้างถนนในอุทยานแห่งชาติหรือการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติ โดยต้องพิจารณาผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างละเอียดและรอบคอบ (The National Environmental Policy Act, 1969)

3) The Wilderness Act 1964 (USA)

กฎหมายนี้ของสหรัฐอเมริกาห้ามการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ป่าที่ได้รับการคุ้มครอง เช่น การสร้างถนนและสะพานในพื้นที่ป่าธรรมชาติที่ได้รับการคุ้มครอง เพื่อรักษาความสมบูรณ์ของธรรมชาติและไม่อนุญาตให้มีการรบกวนจากกิจกรรมของมนุษย์ กฎหมายนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อคุ้มครองพื้นที่ป่าและระบบนิเวศที่ยังคงความบริสุทธิ์และไม่ถูกรบกวนจากกิจกรรมมนุษย์ การนำกฎหมายนี้มาประยุกต์ใช้ในประเทศไทยสามารถช่วยในการอนุรักษ์พื้นที่ป่าธรรมชาติที่มีความสำคัญสูง โดยการห้ามการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ป่าที่ได้รับการคุ้มครอง เช่น การห้ามสร้างถนนหรือสะพานในพื้นที่ที่สำคัญหรือในเขตอุทยานแห่งชาติที่มีความสำคัญต่อการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ นอกจากนี้ยังสามารถนำกฎหมายนี้มาใช้ในการคุ้มครองพื้นที่ป่าที่มีสัตว์ป่าหายากหรือพื้นที่ที่เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของพืชพันธุ์ที่ใกล้สูญพันธุ์ (The Wilderness Act, 1964)

4) The European Union Habitats Directive 1992

กฎหมายนี้ของสหภาพยุโรปมุ่งเน้นการรักษาความหลากหลายทางชีวภาพโดยการควบคุมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่คุ้มครอง โดยเฉพาะพื้นที่ Natura 2000 ซึ่งเป็นเครือข่ายพื้นที่คุ้มครอง

ที่เชื่อมโยงกันในหลายประเทศของสหภาพยุโรป กฎหมายนี้จำกัดกิจกรรมท่องเที่ยวในพื้นที่คุ้มครอง เช่น การจำกัดจำนวนผู้เข้าชมและการควบคุมกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้แน่ใจว่าการท่องเที่ยวจะไม่กระทบต่อธรรมชาติและระบบนิเวศที่สำคัญ การสร้างเครือข่ายพื้นที่อนุรักษ์ที่เชื่อมโยงกันและการควบคุมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่คุ้มครองสามารถนำมาใช้ในประเทศไทยได้ โดยการจำกัดกิจกรรมท่องเที่ยวในพื้นที่ที่มีความสำคัญทางธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพ เช่น การควบคุมจำนวนผู้เข้าชมในอุทยานแห่งชาติ หรือพื้นที่ที่มีสัตว์ป่าหายาก เพื่อให้การท่องเที่ยวในพื้นที่เหล่านี้ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมและสามารถอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพได้อย่างยั่งยืน (European Union Habitats Directive, 1992)

5) The National Trust Act 1907 (UK)

กฎหมายนี้ของสหราชอาณาจักรช่วยในการรักษาความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ธรรมชาติและพื้นที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โดยควบคุมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่อนุรักษ์เพื่อให้มั่นใจว่าการพัฒนานั้นไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศที่สำคัญ การควบคุมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่อนุรักษ์ที่มีความสำคัญทางธรรมชาติและทางประวัติศาสตร์สามารถนำมาใช้ในประเทศไทยได้ โดยการให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์พื้นที่ธรรมชาติที่มีสัตว์ป่าหายากและพื้นที่ทางประวัติศาสตร์ที่มีความสำคัญต่อวัฒนธรรมไทย การกำหนดกรอบในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่เหล่านี้ให้มีมาตรการควบคุมที่เข้มงวดจะช่วยให้การพัฒนามีความยั่งยืนและไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม (The National Trust Act, 1970)

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่อนุรักษ์ที่คำนึงถึงผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและการรักษาความหลากหลายทางชีวภาพเป็นเรื่องสำคัญที่หลายประเทศได้ให้ความสำคัญและพัฒนาแนวทางที่มีประสิทธิภาพโดยการนำกฎหมายจากต่างประเทศที่มุ่งเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ยั่งยืนมาปรับใช้ในประเทศไทยจะช่วยให้การพัฒนาสามารถทำได้ในลักษณะที่ไม่ทำลายธรรมชาติและรักษาความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน การควบคุมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ที่มีความสำคัญทางธรรมชาติและการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยเสริมสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการพัฒนาทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวในประเทศไทย

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัย และพิจารณาผลกระทบจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในอุทยานแห่งชาติและพื้นที่อนุรักษ์ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ พบว่าแม้การพัฒนาจะจำเป็นสำหรับการสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและการส่งเสริมเศรษฐกิจการท่องเที่ยว แต่หากไม่มีการควบคุมที่เหมาะสม อาจเกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศ เช่น การทำลายที่อยู่อาศัยของสัตว์และมลพิษจากกิจกรรมท่องเที่ยว โดยผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลในแต่ละประเด็นปัญหาได้ดังนี้

1. การบังคับใช้กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพ

การบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยยังคงมีปัญหาหลายประการ โดยเฉพาะการขาดการบังคับใช้ที่เข้มงวด ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายอย่างต่อเนื่อง เช่น การ

ลักลอบล่าสัตว์ป่า การตัดไม้ทำลายป่า และการทำลายที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า การใช้เทคโนโลยีทันสมัย เช่น โดรน และระบบเซ็นเซอร์ จะช่วยเฝ้าระวังพื้นที่ที่ยากต่อการเข้าถึงได้รวดเร็วและแม่นยำ เช่น ที่อุทยานแห่งชาติและเขตอนุรักษ์สัตว์ป่า การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในกระบวนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและจัดการสิ่งแวดล้อม เช่น การฝึกอบรมและการให้ความรู้แก่ชุมชน จะช่วยให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึงการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ที่ต้องมีการประเมินก่อนการพัฒนาโครงการต่างๆ เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างยั่งยืน

2. ข้อจำกัดด้านกฎหมายที่ล้าหลัง

การปรับปรุงกฎหมายไทยให้ทันสมัยจำเป็นต้องอิงจากกฎหมายที่ประสบความสำเร็จในต่างประเทศ เช่น National Parks and Wildlife Act 1974 (ออสเตรเลีย) ซึ่งควบคุมกิจกรรมที่อาจกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติ และ National Environmental Policy Act (NEPA) 1969 (สหรัฐอเมริกา) ซึ่งกำหนดกระบวนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมก่อนการพัฒนา การใช้ The Wilderness Act 1964 (สหรัฐอเมริกา) ในการคุ้มครองพื้นที่ธรรมชาติและ EU Habitats Directive 1992 (สหภาพยุโรป) ในการสร้างเครือข่ายพื้นที่อนุรักษ์ Natura 2000 สามารถช่วยให้การอนุรักษ์ในประเทศไทยมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. การขาดกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชน

การขาดกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในประเทศไทยทำให้การอนุรักษ์ไม่สามารถดำเนินไปอย่างยั่งยืน การสร้างกลไกให้ชุมชนท้องถิ่นมีบทบาทในการตัดสินใจและการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การจัดตั้งคณะกรรมการร่วมระหว่างชุมชนและภาครัฐ จะช่วยเสริมสร้างความรับผิดชอบในการอนุรักษ์ นอกจากนี้ การให้การศึกษาและฝึกอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติจะช่วยเสริมสร้างความตระหนักและเพิ่มประสิทธิภาพในการอนุรักษ์

4. ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในอุทยานแห่งชาติและพื้นที่อนุรักษ์ควรได้รับการควบคุมอย่างเข้มงวดเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ การใช้ EIA ในการประเมินผลกระทบก่อนการพัฒนาจะช่วยให้โครงการต่างๆ ไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม การใช้เทคโนโลยี เช่น โดรน และการจำกัดกิจกรรมที่อาจส่งผลกระทบต่อธรรมชาติจะช่วยรักษาความสมดุลของระบบนิเวศ การร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการพื้นที่อนุรักษ์เป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้การอนุรักษ์สามารถดำเนินไปอย่างยั่งยืน

การปรับปรุงกฎหมายและการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติด้วยการนำแนวทางจากต่างประเทศมาปรับใช้จะช่วยให้การอนุรักษ์ในประเทศไทยมีประสิทธิภาพมากขึ้น การใช้เทคโนโลยีในการเฝ้าระวัง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน และการพัฒนากฎหมายที่เข้มงวดจะช่วยให้ทรัพยากรธรรมชาติในประเทศไทยได้รับการคุ้มครองอย่างยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่

โมเดลการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีประสิทธิภาพควรประกอบด้วยสามองค์ประกอบหลัก ได้แก่ การบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวด การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ยั่งยืน ซึ่งจะช่วยการพัฒนาเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวสามารถดำเนินไปพร้อมกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนในระยะยาว การบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวดเป็นปัจจัยสำคัญในการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่อนุรักษ์ หากไม่มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ก็อาจเกิดการละเมิด เช่น การลักลอบตัดไม้ทำลายป่า หรือการล่าสัตว์ป่าผิดกฎหมาย ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ การใช้เทคโนโลยีใหม่ เช่น โดรนและเซ็นเซอร์ เพื่อเฝ้าระวังและตรวจสอบพื้นที่ที่ยากต่อการเข้าถึงจะ ช่วยเสริมประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายและช่วยให้การตรวจสอบเป็นไปอย่างรวดเร็วและแม่นยำ

การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความยั่งยืนในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ชุมชนท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อนุรักษ์มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ของตน และสามารถมีบทบาทในการเฝ้าระวังการใช้ทรัพยากรได้ การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การกำหนดขอบเขตการใช้พื้นที่ การจัดการขยะ และการควบคุมกิจกรรมต่าง ๆ ที่อาจกระทบต่อสิ่งแวดล้อม จะช่วยเสริมสร้างความยั่งยืนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่อนุรักษ์ต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การสร้างเส้นทางเดินป่า และจุดชมวิวกวรมีการควบคุมจำนวนผู้เข้าชมและกิจกรรมที่สามารถทำได้ในพื้นที่ การใช้วัสดุก่อสร้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการใช้พลังงานทดแทน เช่น การใช้พลังงานแสงอาทิตย์ในการจ่ายไฟในพื้นที่อุทยาน จะช่วยลดผลกระทบต่อระบบนิเวศ นอกจากนี้ การใช้เทคโนโลยีในการเฝ้าระวัง เช่น การใช้เซ็นเซอร์และโดรน จะช่วยให้สามารถควบคุมการพัฒนาและกิจกรรมต่าง ๆ ที่อาจกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ การปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัยและรองรับสถานการณ์ปัจจุบันถือเป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างระบบการอนุรักษ์ที่ยั่งยืน กฎหมายที่มีอยู่บางฉบับอาจไม่สามารถตอบสนองต่อการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ หรือสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การนำกฎหมาย Environmental Impact Assessment (EIA) มาใช้เพื่อประเมินผลกระทบจากโครงการต่าง ๆ จะช่วยให้การพัฒนาในพื้นที่อนุรักษ์สามารถดำเนินไปอย่างรอบคอบและไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยสรุป โมเดลการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นี้มุ่งเน้นการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวด การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ยั่งยืน เพื่อให้การท่องเที่ยวในพื้นที่อนุรักษ์สามารถดำเนินไปได้อย่างยั่งยืนและสร้างความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการพัฒนาเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยว

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของกฎหมายในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอุทยานแห่งชาติเขาสบห้าชั้น จังหวัดจันทบุรี โดยมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการพัฒนาเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยว อุทยานแห่งนี้มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง โดยเฉพาะพืชพันธุ์และสัตว์หายากที่มีคุณค่าทางวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ อย่างไรก็ตาม การพัฒนาการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งนี้ยังประสบปัญหาหลายประการที่ส่งผลกระทบต่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การบุกรุกพื้นที่ ป่าและการ

ลักลอบใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเกิดจากการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เข้มงวดและขาดประสิทธิภาพ ในแง่ของการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในประเทศไทย มีการออกกฎหมายหลายฉบับที่สำคัญ เช่น พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484, พระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการลักลอบใช้ทรัพยากรธรรมชาติ พ.ศ. 2552, และ พระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2535 ซึ่งกฎหมายเหล่านี้ได้กำหนดหลักเกณฑ์และบทลงโทษสำหรับการบุกรุกพื้นที่ป่าและการลักลอบใช้ทรัพยากรธรรมชาติจากพื้นที่คุ้มครอง แม้จะมีการกำหนดกฎหมายที่เข้มงวด แต่การบังคับใช้ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาสืบหาชั้นยังพบว่าไม่สามารถควบคุมได้อย่างมีประสิทธิภาพ การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น โดรน และ ระบบ GPS เพื่อการเฝ้าระวังและติดตามการกระทำผิดในพื้นที่ที่เข้าถึงยาก เป็นวิธีหนึ่งที่สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย ตัวอย่างจากกรณีศึกษาในอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทองที่มีการใช้เทคโนโลยีดังกล่าวในการลดการกระทำผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นแนวทางที่สามารถนำมาปรับใช้ในอุทยานแห่งชาติเขาสืบหาชั้นได้

การเสริมสร้างบทลงโทษที่ชัดเจนและเข้มงวดก็เป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งสามารถทำได้โดยการปรับปรุง มาตรา 31 ของพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 ที่ระบุว่าผู้ที่กระทำการบุกรุกพื้นที่ป่าจะต้องรับโทษตามที่กฎหมายกำหนด โดยสามารถเพิ่มโทษจำคุกและปรับเงินในกรณีที่มีการกระทำผิดซ้ำซาก เพื่อให้มีผลในการป้องปรามและลดการกระทำผิด การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความยั่งยืนในการท่องเที่ยว ตัวอย่างจากอุทยานแห่งชาติภูกระดึงที่มีการให้ชุมชนท้องถิ่นมีบทบาทในการตัดสินใจและดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ถือเป็นแนวทางที่ได้ผลดีในการลดการบุกรุกและการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในอุทยานแห่งชาติเขาสืบหาชั้นต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยการพัฒนาเส้นทางเดินป่าและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ควรใช้วัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และควรมีการควบคุมจำนวนผู้เข้าใช้พื้นที่ในแต่ละวันเพื่อป้องกันการกระทบต่อระบบนิเวศ การปรับปรุงกฎหมายไทยในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการท่องเที่ยวให้ทันสมัยและตอบสนองต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนจะช่วยเสริมสร้างความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการพัฒนาเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยว การใช้เทคโนโลยีในการตรวจจับการกระทำผิดและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมจะช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่สามารถอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างยั่งยืนในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า. (28 กุมภาพันธ์ 2535). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 109 ตอนที่ 15.

เข้าถึงได้จาก สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี:

<https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2535/A/015/1.PDF>

พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ. (29 พฤษภาคม 2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 136 ตอนที่ 107ก. เข้าถึงได้

จาก สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี: <https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/17082731.pdf>

Chan, S. (2017). Conservation and Ecotourism in Thailand: Case Study of Khao Si Phak Chon National Park.

- European Union Habitats Directive. (1992). European Union. เข้าถึงได้จาก
https://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/habitatsdirective/index_en.htm
- Honey, M. (2008). *Ecotourism and Sustainable Development: Who Owns Paradise?* Australia: Island Press.
- Miller, G. (2016). *Tourism and Sustainability: Principles to Practice*.
- Mowforth, M., & Munt, I. (2009). *Tourism and Sustainability: Development, Globalisation and New Tourism in the Third World*. London and New York: Routledge Taylor & Francis Group.
- National Parks and Wildlife Act. (1974). Heritage. Retrieved from Australian Government:
<https://www.environment.gov.au/heritage>
- Roe, D. (2001). *The Role of Ecotourism in Sustainable Development*.
- Simmons, D. (1994). Community Participation in Tourism Planning and Development. *ScienceDirect*, 15(2), 98-108.
- The National Environmental Policy Act. (1969). Summary of the National Environmental Policy Act. Retrieved from U.S. Congress: <https://www.epa.gov/laws-regulations/summary-national-environmental-policy-act>
- The National Trust Act. (1970). Her Majesty's Government. Retrieved from United Kingdom: <https://www.nationaltrust.org.uk>
- The Wilderness Act. (1964). What is Wilderness Connect? Retrieved from U.S. Congress: <https://www.wilderness.net>
- Wildlife Protection Act. (1972). Government of India. Retrieved from <https://www.indiacode.nic.in>